

Depository Receipt (DR)...อีกหนึ่งทางเลือกของการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศ

Highlight

- ผู้ลงทุนมีทางเลือกในการลงทุนหลักทรัพย์ต่างประเทศเพิ่มขึ้นหลายทางไม่ว่าจะเป็นการซื้อหลักทรัพย์ต่างประเทศโดยตรงด้วยการออกไปลงทุนด้วยตัวเอง หรือซื้อผ่านตัวกลาง อย่างไรก็ตาม มีอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจในปัจจุบันอาจยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ได้แก่ การซื้อตราสารแสดงสิทธิการฝากหลักทรัพย์ต่างประเทศ (Depository Receipt: DR)
- ข้อดีของการลงทุนผ่าน DR อาทิเช่น เพิ่มโอกาสให้ผู้ลงทุนรายย่อยได้รับผลตอบแทนและสิทธิประโยชน์จากการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศ ลงทุนได้สะดวกผ่านบัญชีหุ้นที่เปิดกับบล.ไทย ไม่ต้องแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และซื้อขายเปลี่ยนมือเหมือนการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ฯ อย่างไรก็ตาม DR ก็มีความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ต่างประเทศที่ไปอ้างอิง ซึ่งอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน หรือความผันผวนของภาวะตลาด
- ในด้านการซื้อขาย DR ทั่วโลกยังคงได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องโดยมีมูลค่าการซื้อขายเพิ่มขึ้นร้อยละ 34 จากครั้งแรกของปี 2562 ทั้งนี้ ตลาดหลักทรัพย์ต่างประเทศที่มีการซื้อขาย DR มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ NYSE NASDAQ และ LSE
- ในปัจจุบัน DR ยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใหม่สำหรับตลาดหุ้นไทย ในช่วงที่ผ่านมา สำนักงาน ก.ล.ต.ได้หารือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทยเกี่ยวกับการปรับปรุงอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง และเปิดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักเกณฑ์เพื่อให้กระบวนการออกและเสนอขาย DR สะดวกมากยิ่งขึ้น ทั้งเพื่อลดภาระให้กับผู้ออก และเพิ่มทางเลือกให้กับผู้ลงทุน

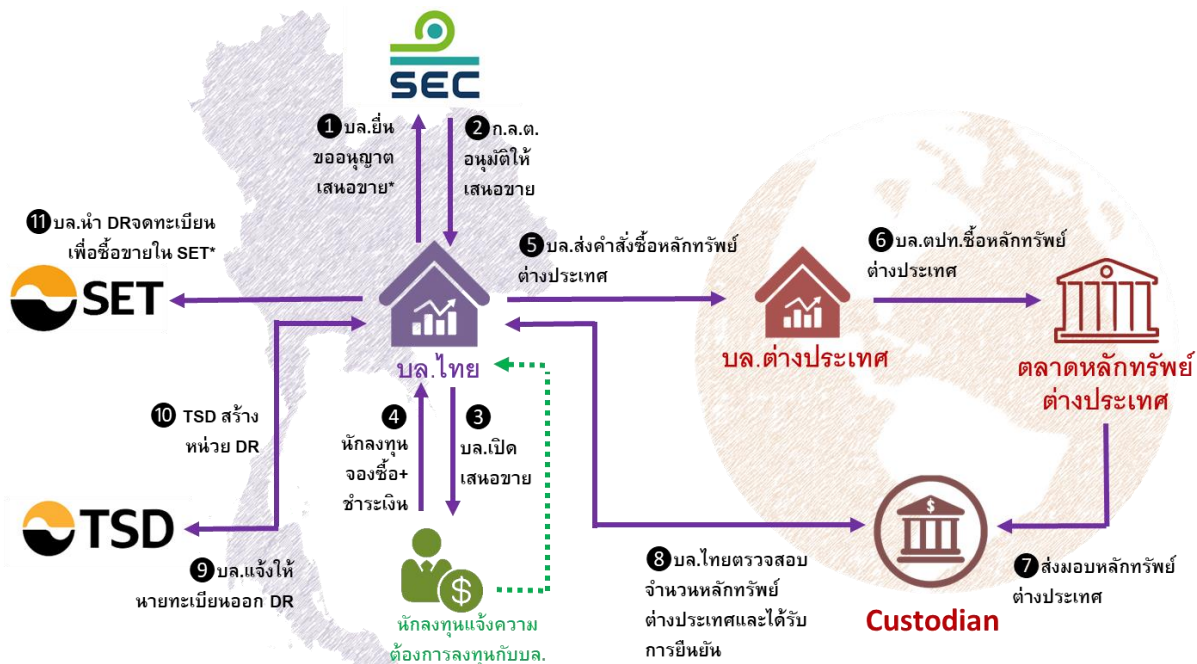
ในปัจจุบัน ผู้ลงทุนที่มีความประสงค์จะลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศมีทางเลือกเพิ่มขึ้นหลายทางไม่ว่าจะเป็นการซื้อหลักทรัพย์ต่างประเทศโดยตรงด้วยการออกไปลงทุนด้วยตัวเอง หรือซื้อผ่านตัวกลาง ได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์ที่ให้บริกการดังกล่าว หรือการซื้อหน่วยลงทุนของกองทุนรวมที่มีการลงทุนในต่างประเทศ หรือ ลงทุนผ่านกองทุนส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม มีอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจในปัจจุบันอาจยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายมากนัก ได้แก่ การซื้อตราสารแสดงสิทธิการฝากหลักทรัพย์ต่างประเทศ

ตราสารแสดงสิทธิการฝากหลักทรัพย์ต่างประเทศ (Depository Receipt หรือ DR) หมายถึง ตราสารแสดงสิทธิของผู้ฝากทรัพย์สิน ซึ่งประเภททรัพย์สินที่ฝากเป็นหลักทรัพย์ต่างประเทศ โดยสำนักงาน ก.ล.ต.ได้มีประกาศกำหนดให้ DR เป็นหลักทรัพย์อีกประเภทหนึ่งไปเมื่อปี 2558 ทั้งนี้ การซื้อ DR เปรียบเสมือนกับการซื้อหลักทรัพย์ต่างประเทศทางอ้อม เนื่องจากผู้ซื้อจะยังคงได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนและมีสิทธิในสิทธิประโยชน์ต่างๆเหมือนไปลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศโดยตรง นอกจากนี้ DR ถือเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนซึ่งสามารถซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฯได้โดยผ่านบริษัทหลักทรัพย์เหมือนกับการซื้อขายหุ้น หรือสามารถจะไถ่ถอนเป็นหลักทรัพย์ต่างประเทศได้

ทั้งนี้ DR สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ **Sponsored Depository Receipt** ซึ่งบริษัทผู้เป็นเจ้าของหลักทรัพย์อ้างอิงโดยตรงเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกขาย ให้ความเห็นชอบ และทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการกับผู้ออก DR (DR issuer) กับ **Unsponsored Depository Receipt** ซึ่งผู้ออก DR สามารถออกขายโดยไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบหรือการมีส่วนร่วมของบริษัทเจ้าของหลักทรัพย์

ในประเทศไทย ผู้ออก DR ต้องมีคุณสมบัติตามที่สำนักงาน ก.ล.ต. กำหนด¹ และจะต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงาน ก.ล.ต. ก่อน จากนั้นจึงสามารถเริ่มกระบวนการเสนอขายให้กับประชาชนทั่วไปครั้งแรก (Initial Public Offering: IPO) และไปซื้อหลักทรัพย์ต่างประเทศที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด² เพื่อมาจัดสรรเป็น DR ให้ผู้ลงทุนที่ทำการจองซื้อ (ถือเป็น DR ประเภท Unsponsored Depository Receipt) โดยในปัจจุบันสำนักงาน ก.ล.ต. มีการกำหนดสัดส่วน 1 DR = หุ้นต่างประเทศ 1 หลักทรัพย์ จากนั้นจึงจดทะเบียน DR เพื่อให้สามารถซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ต่อไป ดังรายละเอียดของกระบวนการออกและเสนอขาย DR ได้ตามภาพดังนี้

สรุปกระบวนการออกและเสนอขาย Depository Receipt (DR) ในปัจจุบัน

*ผู้ยื่นคำขออนุญาตยื่นคำขอให้ตลาดหลักทรัพย์พิจารณา DR เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในเวลาเดียวกับที่ยื่นขออนุญาตเสนอขายหลักทรัพย์ต่อสำนักงาน ก.ล.ต. ได้

ทั้งนี้ DR เป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศ โดยข้อดีของการลงทุนผ่าน DR ที่มีต่อผู้ลงทุนมีหลายประการ ได้แก่

- เพิ่มโอกาสให้ผู้ลงทุนรายย่อยสามารถเข้าถึงโอกาสในการได้รับผลตอบแทนและสิทธิประโยชน์จากการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศ
- สามารถลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศได้สะดวกขึ้น ด้วยการลงทุนผ่านบัญชีหุ้นไทยที่เปิดกับบล.ไทย ไม่ต้องไปเปิดบัญชีซื้อหลักทรัพย์ต่างประเทศเองโดยตรง
- ไม่ต้องแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เพราะซื้อขายเป็นเงินบาท

¹ ผู้ขออนุญาตออก DR ต้องเป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทหลักทรัพย์ที่ได้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจหลักทรัพย์การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะตราสารหนี้หรือหน่วยลงทุน และบริษัทจำกัดตามกฎหมายไทยที่ตลาดหลักทรัพย์ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 90% ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการออก DR

² หลักทรัพย์ต่างประเทศต้องเป็นหุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์ที่อยู่ในประเทศที่สำนักงาน ก.ล.ต. ยอมรับ/ ตลาดหลักทรัพย์ประเทศกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โดยหุ้นต้องมี Market Cap เฉลี่ย 15 วันทำการย้อนหลังไม่น้อยกว่า 2,000 ล้านบาท/ หน่วยของ ETF ต่างประเทศตามเกณฑ์ที่กำหนด

- วิธีซื้อขายเปลี่ยนมือเหมือนการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ฯ และค่าธรรมเนียมซื้อขายเหมือนการซื้อขายหุ้น
- สามารถติดตามข่าวสารและสิทธิประโยชน์ที่เกิดขึ้นได้โดยง่ายจากการรายงานข่าวของผู้ออก DR และตลาดหลักทรัพย์ฯ

อย่างไรก็ตาม การลงทุนใน DR ก็มีความเสี่ยงที่ผู้ลงทุนควรคำนึงถึง โดยสำนักงานก.ล.ต.ได้กล่าวถึงความเสี่ยงของการลงทุนใน DR ประกอบด้วย ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของราคาหลักทรัพย์ต่างประเทศที่ DR ไปอ้างอิง ซึ่งอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน หรือความผันผวนของภาวะตลาดหลักทรัพย์ต่างประเทศโดยรวม หรือ การดำเนินงานของบริษัทต่างประเทศที่ DR ไปอ้างอิง และความเสี่ยงจากสภาพคล่องที่อาจไม่ค่อยมีการซื้อขาย DR ในตลาดหลักทรัพย์ฯ อย่างไรก็ตาม ผู้ออก DR อาจจัดให้มีผู้ดูแลสภาพคล่อง (market maker) เพื่อช่วยบริหารจัดการสภาพคล่องให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นก็เป็นได้

ในด้านการซื้อขาย DR ทั่วโลกยังคงได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง โดยมีมูลค่าการซื้อขายเพิ่มขึ้นร้อยละ 34 จากครั้งแรกของปี 2562 ทั้งนี้ ตลาดหลักทรัพย์ที่มีการซื้อขาย DR มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ NYSE NASDAQ และ LSE อย่างไรก็ตาม ในส่วนของพัฒนาการของ DR ภายในประเทศไทยนั้น ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นเนื่องจากในปัจจุบันมี DR ที่นำมาจดทะเบียนซื้อขายอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ฯ อยู่ 1 DR

DR มีการซื้อขายในหลายประเทศทั่วโลกและมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันตามประเทศที่ DR ออกขาย ตัวอย่างเช่น ในสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศต้นแบบของตราสารนี้ จะถูกเรียกว่า American Depository Receipt (ADR) หมายถึง DR ที่ออกขายให้กับนักลงทุนในสหรัฐอเมริกาที่ต้องการซื้อหลักทรัพย์ของบริษัทต่างประเทศ ในปัจจุบันมีจำนวนมากกว่า 2,000 ADRs (รวมที่ซื้อขายนอกตลาดด้วย) ส่วน Global Depository Receipt (GDR) จะเป็นคำเรียก DR ที่ออกขายให้นักลงทุนในประเทศอื่นๆ (ยกเว้น สหรัฐอเมริกา) ที่ต้องการซื้อหลักทรัพย์ของบริษัทต่างประเทศ ในขณะที่ Taiwan Depository Receipt (TDR) เป็นคำเรียก DR ที่ออกขายให้นักลงทุนในไต้หวัน ส่วน Indian Depository Receipt (IDR) เป็นคำเรียก DR ที่ออกขายให้นักลงทุนในประเทศอินเดีย เป็นต้น

ทั้งนี้ ข้อมูลจากรายงานของ Citi Depository Receipt Services Mid-Year 2020 Report จัดทำโดย Citi Group ซึ่งเป็น Depository Bank รายใหญ่ของโลก เปิดเผยข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการระดมทุนและการซื้อขาย DR ทั่วโลกในช่วงครึ่งแรกของปี 2563 ดังนี้

- การระดมทุนโดยการออก DR ทั่วโลกมีมูลค่า USD8.8 billion ลดลงร้อยละ 25 จากครั้งแรกของปี 2562 เป็นไปในทิศทางเดียวกับภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลง
- อย่างไรก็ตาม ในด้านการซื้อขาย DR ทั่วโลกยังคงได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง โดยมีมูลค่าการซื้อขายที่ USD2,415.6 billion เพิ่มขึ้นร้อยละ 34 จาก USD1,806.3 billion ในช่วงครึ่งแรกของปี 2562 ทั้งนี้ ตลาดหลักทรัพย์ที่มีการซื้อขาย DR มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ New York Stock Exchange NASDAQ และ London Stock Exchange (ร้อยละ 66 ร้อยละ 24 และร้อยละ 2 ของการซื้อขาย DR ทั้งหมดทั่วโลก)

- จำนวน 5 ใน 10 ของ DR ที่มีการซื้อขายมากที่สุดในช่วงครึ่งแรกของปีนี้ เป็น DR ของบริษัทประเทศจีนที่ออกเพื่อต้องการที่จะระดมทุนในตลาดสหรัฐฯ อาทิเช่น Alibaba Group Holding/ JD.com/ Baidu/ Pinduoduo

ในส่วนของจำนวน DR ที่มีอยู่ทั่วโลกนั้น ข้อมูลที่รวบรวมโดย JP Morgan (ณ 17 พฤศจิกายน 2563) ระบุว่าจำนวนทั้งสิ้น 2,838 DRs (กว่าร้อยละ 75 เป็น DR ที่ซื้อขายแบบ OTC) จำแนกเป็น Sponsored DR จำนวน 1,431 DRs และ Unsponsored DR จำนวน 1,407 DRs ในส่วนประเทศต้นทางของบริษัทเจ้าของหลักทรัพย์ที่นำไปออก DR มากที่สุด อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น (332 DRs) จีน (262 DRs) สหราชอาณาจักร (222 DRs) อินเดีย (166 DRs) สำหรับประเทศไทยนั้น มีหลักทรัพย์ของบริษัทไทยที่นำไปออก DR ในต่างประเทศจำนวน 39 DRs ซึ่งทั้งหมดเป็นการขายแบบ OTC และจำแนกเป็น Unsponsored 34 DRs และ Sponsored DR 5 DRs โดยกลุ่มการเงิน (Financials) เป็นกลุ่มที่ถูกนำไปออก DR มากที่สุด (10 DRs)

อย่างไรก็ตาม สำหรับพัฒนาการของ DR ภายในประเทศไทยเองนั้นยังอยู่ในระยะเริ่มต้น เนื่องจากในปัจจุบันมี DR ที่นำมาจดทะเบียนซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์อยู่เพียง 1 DR เท่านั้น ได้แก่ E1VFN3001 ซึ่งออกโดย บริษัทหลักทรัพย์ บัวหลวง จำกัด (มหาชน) เริ่มต้นซื้อขายเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2561 และมีการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศ ได้แก่ กองทุน ETF ชื่อ E1VFN30 ที่ถือหุ้น 30 ตัวตามดัชนี VN30 ของ Hochiminh Stock Exchange ในขณะที่มีมูลค่าการซื้อขายเฉลี่ยต่อวันของ E1VFN3001 (เดือนมกราคม – ตุลาคม 2563) ยังคงค่อนข้างน้อยโดยอยู่ที่ประมาณ 5 ล้านบาท

ในปัจจุบัน DR ยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใหม่สำหรับตลาดทุนไทย ในช่วงที่ผ่านมา สำนักงาน ก.ล.ต.ได้หารือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทยเกี่ยวกับการปรับปรุงอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง และเปิดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักเกณฑ์เพื่อให้กระบวนการออกและเสนอขาย DR สะดวกมากยิ่งขึ้น ลดภาระให้กับผู้ออก และเพิ่มทางเลือกให้กับผู้ลงทุน

เพื่อเป็นการสนับสนุนและพัฒนาผลิตภัณฑ์ DR ในประเทศ สำนักงาน ก.ล.ต.จึงได้หารือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทยเกี่ยวกับการปรับปรุงอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง และได้มีแนวคิดจะปรับปรุงหลักเกณฑ์การออกและเสนอขาย DR เพื่อให้กระบวนการออกและเสนอขาย DR สะดวกมากยิ่งขึ้น ลดภาระให้กับผู้ออก DR และเพิ่มทางเลือกให้กับผู้ลงทุน โดยล่าสุด ได้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักเกณฑ์จนถึงวันที่ 17 พฤศจิกายน ที่ผ่านมานี้ ซึ่งสาระสำคัญของเกณฑ์เกี่ยวกับ DR ที่จะปรับปรุงประกอบด้วย

✓ **ปรับปรุงกระบวนการออกและเสนอขาย DR ให้เป็นการเสนอขายผ่านระบบการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์โดยตรง (Direct Listing) แทนการทำ Initial Public Offering (IPO) ทั้งนี้ ทำให้ผู้ออกและเสนอขาย DR (DR issuer) สามารถทยอยซื้อหลักทรัพย์อ้างอิง (underlying) และออก DR โดยนำ DR ไปจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้เลย ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาและขั้นตอนในการออก DR จากเดิมที่จะต้องมีการเปิดเสนอขายให้ผู้ลงทุนทั่วไปก่อนแล้วจึงค่อยรวบรวมและส่งคำสั่งซื้อหลักทรัพย์ใน**

ต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังช่วยลดความเสี่ยงด้านราคาจากการส่งคำสั่งซื้อหลักทรัพย์อ้างอิงครั้งเดียวในปริมาณมาก อย่างไรก็ตาม DR Issuer จะยังคงมีหน้าที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขมูลค่าขั้นต่ำของ DR และจำนวนผู้ลงทุน เพื่อดำรงสภาพคล่องของ DR ตลอดจนถึงเปิดเผยข้อมูลมาตรการไถ่ถอน DR ไว้ในหนังสือชี้ชวนให้ผู้ลงทุนรับทราบ หากผู้ออกและเสนอขาย DR ไม่สามารถดำรงสถานะตามเงื่อนไขขั้นต่ำได้

✓ **ปรับปรุงอัตราส่วนของ DR ต่อหลักทรัพย์อ้างอิงไม่จำเป็นต้องเท่ากับ 1 : 1 สำหรับ DR ประเภทใบแสดงสิทธิในผลประโยชน์ที่เกิดจากหลักทรัพย์อ้างอิง** ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสให้กับผู้ลงทุนในการเข้าถึงการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศได้มากขึ้น โดยเฉพาะหลักทรัพย์ที่มีราคาสูง

✓ **ปรับเพิ่มประเภทหลักทรัพย์อ้างอิงของ DR เพื่อเพิ่มทางเลือกในการลงทุนให้แก่ผู้ลงทุน** จากเดิมที่จำกัดเพียงหุ้นสามัญที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ต่างประเทศที่อยู่ในรายชื่อประเทศที่สำนักงาน ก.ล.ต.ยอมรับ (recognized countries)/ หุ้นในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) หรือเป็นหน่วยของ ETF ต่างประเทศตามคุณสมบัติและลักษณะของ ETF ต่างประเทศที่สำนักงาน ก.ล.ต.กำหนด โดยเพิ่มประเภทของหลักทรัพย์อ้างอิงที่เป็นโครงการจัดการลงทุนต่างประเทศ (Collective Investment Scheme: CIS) ที่สำนักงาน ก.ล.ต.อนุญาตให้เข้ามาเสนอขาย/ ทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (REITs) กองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน (IFF) ที่อยู่ภายใต้หน่วยงานกำกับดูแลที่สำนักงาน ก.ล.ต.ยอมรับและจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ และหน่วยของ ETF ตราสารหนี้ต่างประเทศ(โดยอ้างอิงดัชนีตราสารหนี้ได้โดยตราสารหนี้ไม่จำเป็นต้องมีตลาดรอง)

กล่าวได้ว่า ในปัจจุบัน DR ยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่ยังใหม่สำหรับตลาดทุนไทย ทั้งในส่วนของหน่วยงานกำกับดูแล ผู้ออก DR และผู้ลงทุนไทยก็อาจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในตราสารประเภทนี้มากนัก อย่างไรก็ตาม การหารือร่วมกันระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการทยอยปรับปรุงข้อจำกัดและลดอุปสรรคในการออกตราสารดังกล่าวให้สอดคล้องกับบริบทของตลาดทุนไทย เพื่อนำไปสู่การเพิ่ม supply ของ DR ควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับผู้ลงทุนที่มีความสนใจทางเลือกในการลงทุนใหม่ๆ โดยเฉพาะการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศเพื่อช่วยเพิ่ม Demand ก็น่าจะช่วยสนับสนุนให้ DR ผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นที่รู้จักและมีปริมาณการซื้อขายเพิ่มมากขึ้นได้ในอนาคต

Disclaimer:

เอกสารนี้จัดทำขึ้นโดยสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทยเพื่อเผยแพร่ข้อมูลและเพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งจัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่นำเชื่อถือ โดยข้อมูลดังกล่าวเป็นเพียงข้อมูล ณ วันที่ปรากฏในเอกสารนี้เท่านั้น จึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ภายหลังวันดังกล่าว หรือเมื่อข้อมูลที่เกี่ยวข้องมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ สมาคมมิได้ยืนยัน ตรวจสอบ หรือรับรองความสมบูรณ์ ความถูกต้องครบถ้วน ทันกาลทันเวลาของข้อมูลดังกล่าวแต่อย่างใด สมาคมไม่รับผิดชอบต่อบุคคลใดๆ จากการเรียกร้องใดๆ ไม่ว่าในทางสัญญา ในการทำละเมิด รวมถึงความประมาท หรือเหตุอื่นใด ที่เกิดจากการตัดสินใจ หรือการกระทำใดๆ ที่เกิดจากความเชื่อถือในเอกสารดังกล่าว หรือในความเสียหาย ความสูญหาย ค่าสินไหมทดแทน หรือความรับผิดชอบใดๆ รวมถึงการสูญหายของข้อมูลหรือผลประโยชน์ ถึงแม้ว่าสมาคมจะได้รับแจ้งว่าจะเกิดความเสียหายดังกล่าวขึ้นก็ตาม